

Románia erdészeti maggazdálkodása

MÁTYÁS VILMOS

az ERTI magvizsgáló kísérleti állomás vezetője

„Az erdőre különleges gondot kell fordítani, tekintettel az ország közgazdaságában való nagy szerepére, úgy a mezőgazdaság aszály elleni védelmi, mint pedig elsőrendű fontosságú ipari nyersanyagforrás... szempontjából.“

Gh. Gheorghiu Dej.

Románia területének mintegy negyedrészt erdő borítja. Az erdő a román nép ősi megélhetési forrása. Sajnos azonban a faállomány az elmúlt feudál-kapitalista rablógazdálkodás alatt nagyon megfogyatkozott. A rendszertelen erdőgazdálkodás, az erdők pusztítása, a kíméletlen legeltetés eredménye 1 500 000 ha kopár vagy kopárosodó terület — megmentése és fásítása a román erdészet nagy feladata. Ehhez járulnak még a múlt hátrahagyott bűnei; a beerdősítendő hatalmas tarvágások, a lekopasztott havasi, dombvidéki erdőterületek, a rontott, degradált erdőállományok. Végül a Szovjetunió nagy terve nyomán kidolgozott országfásítási terv: a mezővédő erdősávok rendszere az egyik legfontosabb feladat, hiszen a mezőgazdasági termelés fokozására az aszályos körzetekben feltétlenül szükség van. A román erdészet feladatainak megoldásához nagymennyiségű csemetét használ fel, a tervszerű csemetetermelés elsősorban a vetőmaggazdálkodás felé fordította a figyelmet.

Romániában, hazánkhoz hasonlóan, folyamatban van a magtermelő állományok kitűzése. A „magrezervációk“ számára a legkiválóbb faállományokat válogatják ki és olyan mennyiségű állományok kijelöléséről gondoskodnak, amelyek az ország magszükségletét fedezik. A származásra és a magfelhasználásra vonatkozó alapelveik teljesen azonosak a hazai elgondolásokkal. A fásítási anyag felhasználását 1950 óta rendelet szabályozza; ez pontosan előírja, hogy a magot, csemetét honnan hová szabad átszállítani. A magtermelő állományok kiválogatásakor különösen az extrém viszonyok ökotípusainak fenntartását biztosítják. Az ország déli részén lévő erdőszyep és szyep fásítása szempontjából különleges fontosságú fajok, mint pl. a *Quercus pubescens* és *hungarica* (syn. *Frainetto*) állományok szigorú védelem alá kerülnek. Ugyanúgy a többi autochton lombfafaj: a tölgyek, *Pinus*-félék, a vörösfenyő, magaskóris, virágoskóris magtermelő állományait veszik elsősorban védelem alá. A cserjék közül a mezővédő erdősávok számára a borsófa, a kopárfásításhoz a cseiszömörce összes fellelhető magtermő példányait szigorúan védik. Az exoták közül magtermelésre használják a *Quercus borealis* és *palustris*, *Juglans nigra*, *Pinus strobus*, *Pinus banksiana* (!), *Tsuga canadensis*, *Abies nordmanniana*, *Pseudotsuga taxifolia*, *Thuja plicata*, *Juniperus virginiana*, *Taxodium distichum* stb. összes fellelhető példányát akár erdőben, akár parkokban található. A *Pinus* és *Larix* állományokból csak az őshonos előfordulásokat használják fel magtermelésre. Kivételesen különleges fásítási célra mesterséges telepítésekből származó magkészletek felhasználását is engedélyezik.

A magtermelő állományokat számjellel tartják nyilván. Az állományokat a természetben pontosan kijelölik, határjelekkel, táblákkal látják el, sőt be is kerítik. Ezekben az állományokban ápoló és gyérítő vágásokat alkalmaznak, a talajt gondozzák és rendszeres erdővédelmi intézkedéseket foganatosítanak.

A magtermő állományokban fenológiai megfigyeléseket rendszeresítették és a magtermés-becslést bevezették. E munkát a „megfigyelő mester“-nek nevezett különleges utasításokkal és feladatokkal ellátott erdész végzi. A lucfenyő, jegenyefenyő és a bükkállományokban — mivel Romániában nagy területeket borítanak — külön magtermelő állományt nem tűznek ki. Magot azonban e fajoknál is csak a legkiválóbb és e célra előre kijelölt állományokból szabad begyűjteni. A magtermés becslésének és nyilvántartásának a tervgazdálkodás szempontjából nagy jelentőséget tulajdonítanak. A fenológiai és magtermés megfigyeléseket a vidék jellegzetes erdőtípusainak megfelelő külön kijelölt 1—5 ha terjedelmű „fenológiai megfigyelő állomáson“ végzik.

Az erdészetek az évi magtermésről pontos nyilvántartásokat vezetnek, magtermésnaplót állítanak össze. A termés (mag) begyűjtési idejét a helyszínen lévő szervek határozzák meg az időjárásnak megfelelően. A begyűjtés, tárolás, szállítás

csak bizonyos megszabott maximális mennyiségek szerint történhet. Ezek a magmennyiségek fafajok szerint az alábbiak:

tölgyfélék	3000 kg
akác	1000 kg
lucfenyő, bükk, cseresznye	500 kg
juhar, kőris	400 kg
hárs, jegenyefenyő	200 kg
Pinus-félék	100 kg
vörösfenyő, vad gyümölcsfák, éger, cserjefajok	50 kg

Ha a begyűjtött magtétel nagyobb mennyiségű, akkor több szabványos megtételre kell felbontani. Külön magtételt képeznek elsősorban a különböző fajú, fajváltozatú, ökotípus eredetű, korú, más termőhelyi osztályból származó és más időpontban begyűjtött magkészletek. Minden magtétel részére származási bizonyítványt kell kiállítani. A vizsgálatra szánt mintákat az előírt maximális tételeknek megfelelően külön-külön kell kivenni. A magkészletek hivatalos vizsgálata szigorúan kötelező. A csemetekertekben vizsgálat nélkül magot nem is szabad elvetni. A csemetekerti törzskönyvek és a vetés nyilvántartásának melléklete a vizsgálati bizonyítvány és a származási jegyzőkönyv.

A maggazdálkodás erdőművelési jelentőségét Romániában már régen felismerték. Az üzemi magvizsgálat 1942. óta működik. Jelenleg az állomások évente 4–5000 vizsgálatot végeznek. Itt valóban megvalósult az, hogy a minőség és felhasználhatóság eldöntése nélkül magkészlet nem kerülhet vetésre. A megszabványban feltüntetett standard minőséget el nem érő magkészleteket vetésre felhasználni tilos.

A nagymértékű erdősítési feladatok biztosítására igen gondos csemetekerti gazdálkodás folyik. A síkság lombfa-erdősítései számára szükséges csemeték tömegtermelése a gépesített nagyüzemi csemetekertekben folyik. Ezekben a kertekben a vetésforgók, táblás gazdálkodás kialakítása, valamint a munkálatok gépesítése folyamatban van. A hegyvidéken mások a lehetőségek, itt a legtöbb helyen ma is kis, helyi, vándor csemetekertek vannak; ezek a fenyőcsemeték helyben való termelését biztosítják. Itt a csemeteszállítás nehézségei, a nagy szintkülönbségek ezt a megoldást indokolják. A csemetekerti munkálatok gépesítésére azonban itt is gondot fordítanak. Vetőgépek, korszerű ápolószerszámok, öntözőberendezések az ilyen kertekben is találhatóak. Nagy figyelmet fordítanak a szociális szempontokra, a munkások egészséges elhelyezésére stb.

Az erdészeti kutatás és az üzemi szervek kölcsönösen segítik egymást. A megfigyelési adatokat az erdészetek gondosan továbbítják. Az adatok feldolgozásából nyert eredményeket az intézet sürgősen átadja a gyakorlatnak. Így a fenológiai megfigyelések, magtermésbecslés, üzemi magvizsgálat terén a gyakorlat és tudomány szoros együttműködése meghozza azt az eredményt, amit a nagy feladatok megoldása érdekében a román nép az erdészettől elvár.

A csehszlovákiai tanulmányút tapasztalataiból

PÁSZTOR LÁSZLÓ
erdőmérnök

Csehszlovákiában a népgazdaság termelési ágai között jelentős helyet foglal el az erdészet. Ez érthető is, hiszen Csehszlovákiának az erdősültsége 30%-on felül van. Az erdészetnek külön minisztériuma van: „Erdőgazdasági és Faipari Minisztérium“. Az erdészeti minisztérium szervezete az erdőgazdasági és fakitermelési vállalatokon kívül a faipart, bútort-, papír-, és hangszeripart is magában foglalja. A szlovákiai rész Bratislava székhellyel külön erdészeti tartomány, szervezeti felépítése teljesen azonos az erdőgazdasági és faipari minisztérium szervezetével.

Csehszlovákiában az erdőművelést különválasztották a fakitermeléstől. Külön vállalatok végzik az erdőművelési, ill. fakitermelési teendőket. A minisztériumhoz 6 szakmai főigazgatóság tartozik. Ezek közül az erdőművelési kerületi erdőigazgatóságokra oszlik. A kerületi erdőigazgatóságok irányítják az erdőgazdasági vállalatokat. (Egy erdőigazgatósági vállalat személyzete 12–16 fő, területe 20–40.000 ha.)